

מסורת הש"ס

א) ונכנסות יט: יצמות קיט:א. ב) נ"י תוס' לקמן כו. ד"ה מנין: ג) פסחים פד: [ומספחה פסחים פ"ו ה"ז]. ד) [נכנסת ס"ה]. ה) קדושין מ. ו' וזכוס ע: מגילה כה. ע"ז כט:ו. ו) [יצמות קיט:א. ז] [לקמן מב.ח]. ח) [שמות כו]. ט) [קדושין פ. יצמות קיט: נדה יח:ו. ז] וג"י מהר"ם דמשמע דנשעת שריפה ועריפה תהיה כ' ומוחק מינת ולאחר, ס) [לקמן מב.ח].

גיליון הש"ס

גב' ולא נתיחה לנתחים. ע"ל דף כו ע"ה תוס' ד"ה מנין:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) ה"ה חמ"ה מפרה אדומה וכו' ואם תמנא לומר טרפה. כ"ג עיין בעיגולה דליתמא למהרי"א אלפנארי בספר סדר אלהי רבא חוטא דף ל"ח ע"ד מ"ש בזה:

לעזי רש"י

פרטי"ר. לסקוק. הקנ"ש [הקנ"א]. ירכי"ס.

מוסף רש"י

בגון ט' הנויות. דמיא ונמנאל ה"ן אחר תמנא דכיון דתניות לפניו הן ואנו רחוש שריון מוכרות בשר שחטה [יבמות קיט. ובע"ז בברכות טז]. וסנהדרין. י"ב מוזין וי"א מייצין דקדיל דחמא, דהואיל רוב מוזין וקמן נינו [יבמות שם ובע"ז סנהדרין. י"ב מוזין וי"א מייצין דקדיל דחמא, דהואיל רוב מוזין וקמן נינו [יבמות שם ובע"ז בברכות שם]. ושהכליות יוצעות. את ה"ל ע"ה כן. ומנין שהכליות יוצעות שחטא [תהלים טז] אכרן את ה' אשר יעצני אף לילת יסוריו כליומי [ברכות סא].

רבינו גרשום

אדחכי דכתן ה"ל דביתו עמרו לשם דורא דביתו והם ראו ולא בצד כלל ומשום הכי צריך להסגיר ועדיין א"י אנו דלא אוקים מילתא אחזקה: בגון ששע חנויות וסנהדרין לא קא מיבטעי לי. תשע חנויות כיצד כולן מוכרות בשר שחוטא וחתא מוכרות בשר נבלה ומצא אדם חתיכה של בשר בארץ אמריש דכל דפרשי מוכרה פריש וכשרה. סנהדרין כיצד אי שלשים ורשה לזכות שלשים וז' לחובה אחרי רבים להטות. אלא כי קא מיבטעי בגון קטן וקטנה כלומר דאמרין קטן וקטנה לא חולצין ולא מבטין קטן שמה ימצא סריס חמה ומאי סריס חמה שאירי לו חממת חולי כלומר שנפלו לו בני מעים שלו בבציעם וזו גזר' ומאי קטנה שמה תמצא אילונות שאין לה דרך ואינה ראויה לילד ואינה ראויה ליבוס ומיליבוס אינה ראויה לחליצה נמי אינה ראויה והשתא קא מיבטעי ליה חולצין או מיבטין אי לא מי אולין בחר רובה ורובה אין נמצאין לא סריס חמה ולא אילונות אי לא מי אולין בחר רובה דאנו ניקב קרום של מוח: ממאי דלמא דפלי ליה ובדיק ליה. כלומר בקעו לצד אחד אבל היכא דליין שמחובר היה עיין מתחת ולא נחת אותה כולה לנתחים לית לן בה ולא צעות מהבא למילך דויל בחר רובה: דמנא גומרתא עליה וקלי ליה. כלומר על העצם של ראש מניח גחלת ושרוף העצם כנגד קרום של מוח ורואה אם ניקב קרום של מוח ואם לאו ותכשיו אין בו משום שבירת עצם. ועדיין לא מצית למילך מהבא דויל בחר רובה: וכי תימא דמתיי ופסיק ליה כלומר דפסיק ליה במקום חוט השדרה למטה מן העצה כלפי הראש. לעומת העצה אמר רחמנא וכו': אבל היכא דליין כלומר שמחוברת לו שצריכה תמימה מצד אחד לית לן בה: איתא מעגלה ערופה וכו'.

בגון דקיימי דרא דגברי. האחד עומד וזה ליה עד הכהן דלא צריך: מנא הא מילנא. אידי דאיירי במנא הא מילתא דחזקה נקט נמי הא: מנלן. בתמיה: פשע חנויות. כולן מוכרות בשר שחוטא ואחת מוכרת ה"ן אחר הריב דהא קמן חוניה דרובא דהיתירא: וסנהדרין. דתנן [סנהדרין דף מ]. י"ב מוזין וי"א מחייצין זכאי: קטן וקטנה. דפליגי רבנן עליה דר"מ ציבמות (דף ס"ה) דתנן וי"ב קטן שצא על יצמה קטנה יגדלו זה עם זה ולא חיישין שמה תמנא אילונות או הוא סריס ונמנא פוגע בנשאת אחיו שלם במקום מנאו דשעי להקיס לאחיו שם והאי לאו בר הכי הוא אלא אמרינן זיל בחר רוב קטנים דעלמא דאינס סריסים והיינו רובא דליתיה קמן: איתא מרישא של עולה. שאין יכולין לחזותו ולדקוק בקרום של מוח שמה ניקב והוא אחת מ"ח טרפות^א משום דכתיב (ויקרא ה) ונתח אותה לנתחיה ולא נתיחה לנתחים שאסור לחתוך נתיחה אחד לשנים וקרצן טרפה פסולה בשמעתא קמייחא דמנחות (דף ה:) שכשהוא אומר למטה [ויקרא א] מן הכקר שאין מ"ל אלא להוציא את הטרפה: דפלי ליה. וזקורעו וחולאו ולא יצדיל: פלי. פרטי"ר צלע"ז: ס' לוי"ף. מחובר. תרגום וחברת^ב ותלפך: גומרתא. גחלת: וקלי ליה. לעצם הגולגולת לצדוק ליה לקרום: המחשן צידין. אע"פ דקשן כעצמות: מאליה. המקריב שלמים או חטאת מכבש ואלי קרב אליה עם הארמורים. מן הכליות ולמטה לצד הזנב והזנב קרי ליה אליה^ג: חוט השדרה. שנפסק טרפה. וכולהו תננהו צאלו טריפות [לקמן מב.ח]: דמספאי פסק ליה. שמשפיל לחותכה סמוך לזנב שאפילו נפסק החוט בנאותו אליה אין הבהמה טרפה צו כדאמרין צאלו טריפות (שם מה): עד היכן חוט השדרה עד צין הפרשות דהיינו כנגד הירכים שהחוט מתפצל שם לג' האחד פורש לצד עצם ימין האליה שקורין הנק"ש צלע"ז והשני לשמאלו והשלישי הולך כדרכו עד סוף הזנב ומצין הפרשות והלאה לא ממקרי חוט השדרה והטריף צו שצריך^ד הצמחה נסמן על ירכה ולא על חללה ואין צריך לחוט והא נמי מצין הפרשות ולמטה פסיק לה לאליה וצודק כל החוט הנשאר מצין הפרשות ולמעלה עד המוח של ראש שהוא יוצא משם: מקום שהכליות יוצאות. למעלה מן

הפרשות הוא. בצרכות (דף ס"ה). אמרינן לצ מצין כליות יוצאות: היכא דליין. שמחובר השדרה לצד הגז ואינו פותח לצד הגז אלא לצד החלל מבקע את השדרה כולה לארכה: שלמה טהוי. אפילו לאחר עריפה עולמות אלמא לא מצינו למיתבזר גרמי ולמיבדק אי טרפה היא דניתי אחריתי: מאי נפקא מינה. אי טרפה היא הא לאו קרצן הוא ומהערופה^ה לא נפקא אלא שמהא לעולם כעין עריפה שלא ינתנהו לאצדין אבל טרפות מחיים לא שמעינן מינה: האמר יור' ינאי. בקדושין (דף מו). לענין לאסור בהנאה: דפרה כפיצ צה נקדשים. כפר לעמן ישראל [דברים כג] מה נקדשים אסורין בהנאה אף היא אסורה בהנאה וה"ל לענין טרפה מהתם תיפוק: כשהיא שלמה. שלא ינתנה: חטאת קרייה רחמנא. (במדבר יט) למי נדה חטאת היא: דילמא

מוצא היא ומייה על כרחיה אי אפשר לפרשה כן דככל דוכתא אמרינן שאני פרה דקדשי צדק היות היא א"כ הוא אחי כר"ש ונראה לפרש דהכי פריך אלא מעתה תפסל ציוצא דופן ופריך לכולהו טעמי צין נפרש דטעמא דרביעיה משום דקדשי מוצא היא צין נפרש משום דחטאת קרייה רחמנא דמסתמא כ"ש לא פליג ארצותיו רבי אליעזר ורבי יהושע ומשני שאני פרה הואיל ומוס פוסל צה דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסלין צה לכן פסולת דרביעיה וציוצא דופן כשרה ורבנן דפסלי ציוצא דופן משום דקצרי דקדשי מוצא היא ומייה על כרחיה אי אפשר לפרשה כן דככל דוכתא אמרינן שאני פרה דקדשי צדק היות היא א"כ הוא אחי כר"ש ונראה לפרש דהכי פריך אלא מעתה תפסל ציוצא דופן ופריך לכולהו טעמי צין נפרש דטעמא דרביעיה משום דקדשי מוצא היא צין נפרש משום דחטאת קרייה רחמנא דמסתמא כ"ש לא פליג ארצותיו רבי אליעזר ורבי יהושע ומשני שאני פרה הואיל ומוס פוסל צה ולא גרסינן אלא וצקפריס לא היה כתוב אלא שצקונטרס הגיה וכתב ה"ג אלא וטעמא דחטאת קרייה רחמנא לעולם קאי לרבנן דפסלי ציוצא דופן ואם תאמר לרבי שמעון דלית

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

יא.

דקיימי דרא דגברי. צאל זה היה יכול לומר כגון שהיה אדם אחד עומד לשם בשעת הסגר וראה שלא חסר אלא רוצה לפרש בנאותו ענין מנא הא מילתא דאמור רבנן וי"ל בחר רובא. וא"ת כיון דאמרין זיל בחר חזקה כ"ש בחר רובא דרובא וחזקה רובא עדיף^א וי"ל דלרב אחא בר יעקב צעי דלא קיס ליה חזקה מקרא ולמאי דמפרש רבינו חייס דהא דרובא עדיף מחזקה לא יאוש מסבירא אלא ילפינן מפרה אדומה דאולינן בחר רובא אע"ג דאיכא חזקה כנגד הרוב דלוקי גזרם שמוין עליו בחוקת טמא אחי שפיר הכא: אב"ר היבא דלייף ל"ת לן בה. מקשינן אמאי לא יליף מכל קרצנות דדחו שנת ולא חיישין שמה ימנא קרצן טרפה ונמנא שחלל שנת וי"ל דאין יכול להוכיח משם דאיכא למימר דמספק נמי אמר רחמנא דלדחי שנת מנאות קרצן כמו שצפיקוח נפש אמרינן בספ"ק דכתובות (דף טו:) דלא הלכו צו אחר הריב: דבמנא גומרתא ב'. ואפילו חל ערב פסח להיות בשבת מלאכה שאי אפשר לעשות מע"ש דוחה את השבת: איתא מעגלה ערופה. תימא דלא דמי גזי פרה ועגלה כיון דלייף לית לן צה וי"ל^ב דמשמע דנשעת שריפה ולאחר עריפה תהיה שלימה כמו בשעת שחיטה ועריפה:

הערופה כשהיא שלמה. לקמן צפרקין (נד). דרשין נמי מהערופה זאת בעריפה ואין אחרת בעריפה וצדוף פרק כל הנבצר [לקמן קיז:] גזי דצר שנעשה מנאותו ישאמר תרי מיעוטי כתיבי ושמו הערופה וי"ל דמהערופה משמע שפיר ההוא מיעוטה דזאת בעריפה ומדמקח העגלה להערופה דרשין העגלה שלמה: איתא מפרה אדומה. וא"ת כיון דפרה צת שמי שנים א"כ דילמא היינו משום דלוקמיה חזוקה שאינה טרפה למ"ד^ג טרפה אינה חיה ומייה כאלן וי"ל דאיכא חזקה אחרת כנגדה דהמנד טמא על חזקתו אבל לקמן דלייף מעדים וזוממים קשה וי"ל דכל חזקה שלא נתבצרה ולא נודעה אפילו שעה אחת לא אולינן בחרה ויש ללמוד ממנה קר הלכה למעשה דאם עשה גזירות מנמה צהמות ואח"כ נשחטה האחת ונמצאת טרפה שכולס אסורות דאין לי להעמיד פרה לחזקתה ולומר שהמא הוא דנטרפה מייה צטרפה מחמת שהריאה היא סרוכה דאם היות אין לאסור דהוא ליה ספק ספקא ספק אינה טרפה אי ואם תמנא לומר טרפה אימא דלחר קר נטרפה: חטאת קרייה רחמנא. תימא דלא קאי האי טעמא צריש אין מעמידין (ע"ז כג.) דדייק התם גזי פלוגתא דרבי אליעזר ור' יהושע עד כאן לא פליגי אלא בחששא אבל היכא דודאי רצעה פסולה ש"מ דפרה קדשי מוצא היא ומשני דשאני פרה דקרייה רחמנא חטאת אלא מעתה תפסל ציוצא דופן אלמא תניא הקדישה ליוצא דופן פסולה ור"ש מכשיר פירוש ואי איתא להאיא דרשה דחטאת מסתמא אקרא לא הוה פליג ר"ש וימסקין אלא שאני פרה הואיל ומוס פוסל צה דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסלין צה לכן פסולת דרביעיה וציוצא דופן כשרה ורבנן דפסלי ציוצא דופן משום דקצרי דקדשי מוצא היא ומייה על כרחיה אי אפשר לפרשה כן דככל דוכתא אמרינן שאני פרה דקדשי צדק היות היא א"כ הוא אחי כר"ש ונראה לפרש דהכי פריך אלא מעתה תפסל ציוצא דופן ופריך לכולהו טעמי צין נפרש דטעמא דרביעיה משום דקדשי מוצא היא צין נפרש משום דחטאת קרייה רחמנא דמסתמא כ"ש לא פליג ארצותיו רבי אליעזר ורבי יהושע ומשני שאני פרה הואיל ומוס פוסל צה ולא גרסינן אלא וצקפריס לא היה כתוב אלא שצקונטרס הגיה וכתב ה"ג אלא וטעמא דחטאת קרייה רחמנא לעולם קאי לרבנן דפסלי ציוצא דופן ואם תאמר לרבי שמעון דלית

עין משפט נר מצוה

עה א מ"י פ"ו מהלכות מעשה קרצנות הלכה יט:

עו ב מ"י פ"י מהלכות ק"מ הלכה ה:

עז ג מ"י פ"ה מהלכות מעשה קרצנות הלכה יט:

עה ד מ"י פ"י מהלכות רולת הלכה צ:

עט ה מ"י פ"ה מהלכות עבודת וי"ח הלכה יד:

תורה אור השלם

- לא תהיה אחרי רבים לקרע ולא תענה על רב לטות אחרי רבים להטות: שמות כג ב והפשיט את העלצה ונתח אתה לנתחיה: ויקרא א ו
- בבית אחד יאכל לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה ויצא לא תשבר בו: שמות יב מ והקריב מזבח השלמים אשה ל' וחלבו האליה תמימה לעמת הקצבה ויטרינה ואת החלב המוספה את הקרב ואת כל החלב אשר על הקרב: ויקרא ג ט
- ובל וקני העיר ההוא הקרבים אל החלל ירחצו את ידיהם על הקעלה והערופה כחלי: דברים כא ו
- ותחת אתה אל אלקיך הבית והוציא אתה אל מחוץ למחנה ויחטט אתה לפני: במדבר יג ט
- ולקח את שני השעירים והעמיד אתם לפני י? פתח אהל מועד: ויקרא טז ט

שיטה מקובצת

א) כגון דקיימי דרא דגברי ואמרי לא בצר לא בצר דקראי קאי: ב) אחר רבים להטות רובא. נ"ב ע"י תוס' בברכות דף ט ע"ב: ג) וקלי ליה ובדיק ליה דתניא אבל השרוף בעצמות המחתך בגדים אין בו: ד) דפלי ליה בבקעו וחוצהו ולא יבדיל: פלי פנידור בלע"ז: ה) לייף מחבר הרגות וחברת וחולצין וז"ב בקצת ס"י נמצא דפלי ליה חברו בגצא פשוט ההוא גט מקשר דאחא לקמיה דרב פלי חסידא כל יומא הוה פלי ליה לקמיה כן מצאתי בס"י: ו) והובן קרי ליה אליה תמימה שאין רשאי לבקעה ולחלקה ואפילו לבדוקה חסיד: ז) לא תמנא חוט השדרה להטריף בו שכבר כלה כחו שכבר הבחמה נסמן גבה על ירכיה ולא על חללה: ח) הא לאו קרצן הוא ומהערופה נמי לא נפקא לן אלא שתאה לעולם: ט) האמר דבי ר' ינאי בקדושין וכו' נ"ב ינאי בקצת ס"י האמר דבי ר' ינאי וליפי קדושים ליאמר בהנאה: י) וא"ת כיון שלמדנו דאולינן בחר וכו': יא) מחזקה לן ליפנין מסבירא: יב) גבי דבר שנעשה מצותו אין מועלין בו אמרינן תרי מיעוטי כתיבי:

וכי מי אולין בחר רובה ורובה אין נמצאין לא סריס חמה ולא אילונות אי לא מי אולין בחר רובה דאנו ניקב קרום של מוח: ממאי דלמא דפלי ליה ובדיק ליה. כלומר בקעו לצד אחד אבל היכא דליין שמחובר היה עיין מתחת ולא נחת אותה כולה לנתחים לית לן בה ולא צעות מהבא למילך דויל בחר רובה: דמנא גומרתא עליה וקלי ליה. כלומר על העצם של ראש מניח גחלת ושרוף העצם כנגד קרום של מוח ורואה אם ניקב קרום של מוח ואם לאו ותכשיו אין בו משום שבירת עצם. שצריכה תמימה מצד אחד לית לן בה: איתא מעגלה ערופה וכו'.

^[א] נראה דליין שצקונטרס הגיה וכתב ה"ג אלא וטעמא דחטאת קרייה רחמנא לעולם קאי לרבנן דפסלי ציוצא דופן ואם תאמר לרבי שמעון דלית